

Talousarvion tulee mahdollistaa laadukkaiden ja tarkoituksenmukaisten palveluiden tuottaminen riittävällä ja hyvinvoivalla henkilöstöllä.

Laki edellyttää hyvinvointialueita suunnittelemaan taloutensa siten että se on tasapainossa ja alijäämät tulee katetuksi. Perustuslain mukaan kuitenkin julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. On todennäköistä, ettei esitetty talousarvio riitä vastaamaan kasvavaan palvelutarpeeseen riittävillä ja laadukkailla palveluilla. Tämä myös todetaan esitetyssä talousarviokirjassa.

Talousarvio on laadittu siitä lähtökohdasta, että kuluvan vuoden ylijäämä on ennustetta parempi ja lain edellyttämät alijäämät tulee katetuksi. Tähän tulokseen pääseminen on edellyttänyt henkilöstöltä paljon venymistä ja sopeutumista. Lain edellyttämään alijäämien kattamiseen pääsy on edellyttänyt raskaita ytimenettelyitä.

Käyttötaloussuunnitelmassakin todetaan, että nykytasonkin säilyttäminen edellyttää jatkossakin talouden tasapainottamistoimia ja jopa kohdennettuja henkilöstövähennyksiä. Esitetty talousarvio jatkaa epävarmuuden aikoja henkilöstön näkökulmasta ja lisää täten työhön liittyvää kuormitusta. On vaarana, että riittämättömät resurssit aiheuttavat paitsi vajavaisia palveluita, myös henkilöstön kuormitusta. Riittämättömillä resursseilla työskentely lisää fyysistä ja psyykkistä kuormitusta ja henkilökunta joutuu työskentelemään kasvavan eettisen paineen alla. Työturvallisuuslain mukaan työnantaja on velvollinen huolehtimaan työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta työssä. Työturvallisuusvastuu ei ole vain lähiesihenkilöiden tehtävä, vaan ylettyy myös ylempään johtoon sekä myös päätöksentekoon asti.

Talousarviotavoitteet ovat monilta kohdiltaan oikeasuuntaisia ja lähtökohtaisesti hyviä tavoitteita. On kuitenkin huomioitava, että tavoitteiden saavuttaminen edellyttää riittävää henkilöstöä ja (taloudellisia) resursseja. Talousarvion tulee mahdollistaa laadukkaasti palvelutuotannon edellyttämä riittävä henkilöstö, sen mahdollisuudet kouluttautua laadukkaasti sekä veto- ja pitovoiman edellyttämät tarpeet, kuten riittävät työsuhte-edut sekä kannustava palkkaus, ml. palkkausudistuksen ja palkkaharmonisaation tarpeet. Tavoitteisiin pääsy edellyttää hyvinvoivaa ja osaavaa henkilöstöä. Pidämme hyvänä tavoitteita henkilöstön työhyvinvoinnille ja sairauspoissaolojen vähentämiselle. Tavoitteet vaativat kuitenkin riittävää taloudellista resurssia mm. työkykyyn liittyvien uudelleen sijoittamisien ja työntekijän tehtävien muokkaamisen suhteen. Tavoitteet edellyttävät myös toimivaa työkykyjohtamista ja riittäviä sekä saavutettavia työterveyspalveluita.

Esitetty talousarvio vihjaa, että tulevana vuonna henkilöstöetuuksista tullaan leikkaamaan talouden tasapainotustoimena. Tämä toimi olisi esitettyjen tavoitteiden vastainen. Yhdessä kannustavan ja oikeudenmukaisen palkkausjärjestelmän kanssa työsuhte-edut toimivat tavoitteiden mukaisessa henkilöstön hyvinvoinnin kehittäjänä sekä veto- ja pitovoimatekijänä.

Talouden tasapainoon pääsy ja alijäämien kattaminen on edellyttänyt henkilöstöltä paljon joustamista, lisännyt kuormitusta sekä aiheuttanut useita muutoksia työtehtäviin ja jopa muutoksia työsuhteen ehtoihin. Tavanomaisesti tämänkaltaisesta joustamisesta ja positiiviseen tulokseen pääsemisestä on työntekijöitä palkittu. Nyt toimitaan päinvastaisesti, jos henkilöstöetuuksia heikennetään.

Henkilöstö on jo kokenut takaiskuja henkilöstöetuuksissa, kun työsuhtedepyrän veroetu poistui ja samalla jouduimme luopumaan jo aloitetuksi suunnitellusta uudesta ja toivotusta henkilöstöetuudesta. Henkilöstöetuuksiin on kajottu jo siinä, kun henkilöstön virkistyskäytössä ollut Ranta Hakalan alue päätettiin myydä.

Tavoitteisiin pääsy sekä talousarvion mukaisten palveluiden järjestäminen edellyttää riittävää, osaavaa ja tyytyväistä henkilöstöä. Tämä on huomioitu talousarvion teksteissä, mutta kirjaimet eivät pelasta, jos numerot ovat riittämättömät. Talousarvion tulee mahdollistaa toimivan ja kestävä uuden palkkausjärjestelmän käyttöönotto, joka tapahtuu vuoden 2026 aikana. Palkkausjärjestelmän käyttöönoton lisäksi palkkaharmonisaatio tulisi saattaa ripeästi loppuun.

Toimivalla palkkausjärjestelmällä turvataan henkilöstön riittävyyttä ja sitoutumista sekä edesautetaan osaamisen laaja-alaista käyttämistä. Henkilöstön osaamisen oikea käyttäminen tukee talousarviotavoitteisiin pääsyä sekä mahdollistaa taloudellisesti kestävät ja laadukkaat palvelut.

Toimivien ja laadukkaiden palveluiden tuottaminen edellyttää henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia ja yhteistoiminnan sujuvuutta. Erityisesti muutostilanteissa yhteistoiminnan ja laadukkaan johtamisen rooli korostuu.

Toiminnan, talouden ja kestävän henkilöstörakenteen näkökulmasta on hyvä, että talousarviossa jatketaan vuokratyövoiman käytön rajoittamista. Toimivat ja henkilöstölähtöiset resurssi- ja varahenkilöjärjestelmät, toimiva palkkausjärjestelmä sekä joustoja mahdollistavat hälytys- ja vuoronmuutoskorvaukset tukevat palveluiden tuottamista ilman kallista vuokratyövoimaa. Toimivalla ja ennakoivalla resurssoinnilla sekä varahenkilöjärjestelmillä pidetään myös ylityö- ja hälytyskorvausten tasoa hallinnassa.

Toiminnan turvaaminen ja kriisinkestävyys on viime aikoina osoittautunut ajankohtaiseksi, tähän on hyvä varautua myös talousarviossa. Epävakaan maailmantilanteen lisäksi paikallisesti on koettu ennakoimattomia vesi- ja sähkökatkoja, pitkien helleputkien lisäksi. Nämä ovat vaikuttaneet henkilöstön jaksamiseen, kuormitukseen ja työmäärään.

Pyydämme myös huomioimaan antamamme lausuntomme koskien talousarviotavoitteita yhteistoimintaelin 12.8.2025 §57 sekä lausuntomme talousarviosta yhteistoimintaelin 7.10.2025 §76.

SuPerin yt-elimien edustajat

Aki Leppänen

Anu Siimes